

Верховний
Суд

Врегулювання спору за участю судді: сучасні виклики та перспективи

Сакара Н.Ю.

суддя Верховного Суду

кандидат юридичних наук, доцент

Підстави та порядок проведення врегулювання спору за участю судді

Відповідно до частини першої статті 201 ЦПК України врегулювання спору за участю судді проводиться за згодою сторін до початку розгляду справи по суті, оскільки позивачем не було надано згоди на проведення врегулювання спору мирним шляхом за участі судді, то протокольною ухвалою суду від 14 березня 2019 року було відмовлено у задоволенні вказаного клопотання.

Постанова ВС від 11 листопада 2020 року у справі № 522/19690/18 (провадження № 61-15125св19)

Врегулювання спору за участю судді - судова процедура, передбачена, зокрема, у цивільному судочинстві, яка полягає у проведенні суддею спільних (за участю всіх сторін) та закритих (з кожною із сторін окремо) нарад з метою мирного врегулювання.

Порядок проведення врегулювання спору за участю судді передбачений Главою 4 Розділу III ЦПК України.

За змістом частини першої статті 201, частини першої статті 202 ЦПК України врегулювання спору за участю судді проводиться за згодою сторін до початку розгляду справи по суті. Про проведення процедури врегулювання спору за участю судді суд постановляє ухвалу, якою одночасно зупиняє провадження у справі.

З матеріалів справи убачається, що у цій справі не вирішувалось питання про врегулювання спору за участю судді. Оскільки врегулювання спору за участю судді можливо лише до початку розгляду справи за згодою сторін, суддя апеляційного суду не могла брати участь у врегулюванні спору, а тому посилання ОСОБА_2 на наявність підстав для відводу судді Київського апеляційного суду Сушко Л. П. на підставі частини другої статті 37 ЦПК України є неспроможними.

Постанова ВС від 23 вересня 2021 року у справі № 753/11845/18 (провадження № 61-4025св20)

У судовому засіданні представник відповідача надав додаткові пояснення щодо клопотання про врегулювання спору за участю судді, заперечував проти його задоволення, оскільки розгляд справи відбувається за правилами спрощеного позовного провадження, проводилися судові засідання, згоди відповідача немає, у зв'язку з чим просив відмовити у задоволенні клопотання. Суд, вислухавши пояснення представника відповідача, постановив ухвалу, внесenu до протоколу судового засідання, про відмову в задоволенні клопотання про врегулювання спору за участю судді у зв'язку з відсутністю підстав, передбачених частиною першою статті 201 ЦПК України.

Постанова ВС від 26 жовтня 2022 року у справі № 758/3200/19 (провадження № 61-7980св22)

Участь у врегулюванні спору як підстава для відводу судді

Посилання заявника на неможливість розгляду справи суддею Донченком Ю. В. підлягають відхиленню, оскільки у справі не була постановлена ухвала відповідно до положень статті 202 ЦПК України про проведення процедури врегулювання спору за участю судді та у матеріалах справи відсутні відомості про застосування такої процедури.

Постанова ВС від 08 липня 2022 року у справі № 466/4558/20 (провадження 61-14350св21)

Скаржником не зазначено, а з матеріалів справи не вбачається постановлення судом першої інстанції ухвали про проведення процедури врегулювання спору за участю судді, що не може свідчити про початок здійснення такої процедури.

При цьому матеріали справи №917/631/19 не містять будь-яких доказів того, що між сторонами проводилась така процедура врегулювання спору за участю судді Киричука О.А., а тому визначені частиною другою статті 36 ГПК України обставини для самовідводу судді від розгляду цієї справи відсутні.

Водночас за наявності, на думу скаржника, порушень проведення процедури врегулювання спору за участю судді, що мали місце під час розгляду справи в суді першої інстанції, останній не був позбавлений права в порядку частини другої статті 38 ГПК України самостійно заявити відвід з наведених підстав, проте зазначеним процесуальним правом не скористався.

Постанова ВС від 08 червня 2021 року у справі № 917/631/19

Врахування порядку укладення мирової угоди при оцінці «належності складу суду»

Ухвалою Жовтневого районного суду м. Дніпропетровська від 11 квітня 2018 року цивільна справа № 201/14575/15-ц була передана судді Ткаченко Н. В. для врегулювання спору за участю судді в порядку глави 4 розділу III ЦПК України, провадження у справі було зупинено (а. с. 225, 226, т. 3).

В ухвалі визначено, що врегулювання спору за участю судді Ткаченко Н. В. відбудеться 11 травня 2018 року о 14 год. 00 хв., про що представники всіх сторін були повідомлені під розписку.

10 травня 2018 року до суду надійшла заява представника ОСОБА_2 Купаревої О. В. про долучення до матеріалів справи доказів поважності її неявки 11 травня 2018 року в засідання для врегулювання спору за участю судді. Представник повідомила, що 23 квітня 2018 року відбулася зустріч сторін (за виключенням представника ОСОБА_1) щодо мирного врегулювання спору у цивільній справі, за результатами якої складений був протокол. Також просила передати справу для визначення іншого судді згідно з положеннями статті 33, частини другої статті 37 ЦПК України.

Також 10 травня 2018 року до суду надійшла заява представника ОСОБА_4 Денисенка М. М. , який просив долучити до матеріалів справи мирову угоду, укладену 23 квітня 2018 року, затвердити її та прийняти рішення відповідно до чинного законодавства щодо передачі справи іншому судді згідно зі статтею 33, частини другої статті 37 ЦПК України. Також повідомив про неможливість явки в засідання 11 травня 2018 року.

Ухвалою Жовтневого районного суду м. Дніпропетровська від 11 травня 2018 року припинено процедуру врегулювання спору за участю судді Ткаченко Н. В. у цивільній справі № 201/14575/15-ц та поновлено провадження у справі.

Ухвалу суду мотивовано тим, що порядок затвердження заявленої представником ОСОБА_4 Денисенком М. М. мирової угоди, визначений статтями 207, 255 ЦПК України, передбачає роз'яснення сторонам наслідків укладення мирової угоди, перевірку, чи не обмежені представники сторін вчиняти певні дії, закриття провадження у справі у разі затвердження мирової угоди. Таким чином, суд повинен здійснити дії, які не передбачені главою 4 розділу III ЦПК України під час врегулювання спору за участю судді. Тому врегулювання спору за участю судді Ткаченко Н. В. підлягає припиненню на підставі пункту 4 частини першої статті 204 ЦПК України з подальшим призначенням справи до судового розгляду.

Оскільки припинення врегулювання спору за участю судді Ткаченко Н. В. здійснено саме на підставі пункту 4 частини першої статті 204 ЦПК України, то підстави для передачі справи на розгляд іншому судді відповідно до частини четвертої статті 204 ЦПК України відсутні.

Отже, Верховний Суд відхиляє доводи касаційних скарг про ухвалення Жовтневим районним судом м. Дніпропетровська рішення від 12 грудня 2018 року неповноважним складом суду, з порушенням статей 37, 204 ЦПК України.

Постанова ВС від 24 лютого 2021 року у справі № 201/14575/15-ц (провадження № 61-19682св19)

Подання однією зі сторін заяви про затвердження мирової угоди та її розгляд суддею не свідчить про участь такого судді у врегулюванні спору в порядку, визначеному статтями 202, 203 ЦПК України.

Постанова ВС від 07 червня 2021 року у справі № 264/7673/15-ц (провадження № 61-8605св19)

Верховний Суд   Врегулювання спору за участю судді: сучасні виклики та перспективи

Вирішення окремих процесуальних питань у разі проведення врегулювання спору за участю судді

Ухвалою господарського суду Київської області від 03.10.2019 вирішено провести процедуру врегулювання спору за участю судді у справі № 911/2111/15 та зупинити провадження у даній справі.

01.11.2019 до суду першої інстанції від представників позивача та відповідача надійшла заява про укладення мирової угоди.

Ухвалою господарського суду Київської області від 04.11.2019 припинено процедуру врегулювання спору за участю судді у справі №911/2111/15 та поновлено провадження у даній справі, призначено підготовче засідання на 14.11.2019.

У судовому засіданні 14.11.2019 прибули представники позивача, відповідача та товариства з обмеженою відповідальністю "Фінансова компанія "Аккорд", представники інших учасників судового процесу не прибули.

Суд першої інстанції, встановивши, що подана сторонами заява про затвердження мирової угоди не суперечить законодавству та не порушує права і охоронювані законом інтереси інших осіб, затвердив укладену сторонами мирову угоду, а провадження у справі закрит на підставі пункту 7 частини першої статті 231 ГПК України.

Суд апеляційної інстанції, скасовуючи ухвалу суду першої інстанції від 14.11.2019 про затвердження мирової угоди, виходив з такого.

Заяву ТОВ "Фінансова компанія "Геліос" від 02.10.2019 про заміну третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача, яка (заява) надійшла до суду 03.10.2019, було подано до подання заяви про затвердження мирової угоди від 31.10.2019, укладеної між позивачем та відповідачем, яка надійшла до суду 01.11.2019.

Однак заяву про заміну третьої особи на стороні відповідача правонаступником та заяву про затвердження мирової угоди було розглянуто судом першої інстанції в одному й тому ж судовому засіданні, яке відбулося 14.11.2019.

З протоколу судового засідання від 14.11.2019 у даній справі вбачається, що представник ТОВ "Фінансова компанія "Геліос" не був присутній у судовому засіданні 14.11.2019, що унеможливило встановлення судом першої інстанції фактичних обставин, які мають значення для правильного вирішення спору, зокрема обставин, на підставі яких ТОВ "Фінансова компанія "Геліос" набуло статусу нового кредитора відповідно до статті 514 Цивільного кодексу України.

Суд першої інстанції розглянув заяву про затвердження мирової угоди та постановив ухвалу від 14.11.2019 про затвердження мирової угоди без належного повідомлення учасника справи - ТОВ "Фінансова компанія "Геліос".

Не повідомивши третю особу у даній справі - ТОВ "Фінансова компанія "Геліос" про судові засідання, в якому розглядалося питання про затвердження мирової угоди, а отже, не забезпечивши цій особі можливість реалізувати свої права (зокрема, права на участь у судовому засіданні, подачу доказів, заяв, клопотань, пояснень суду, наведення своїх доводів, міркувань щодо питань, які виникають під час судового розгляду, і заперечень проти заяв, клопотань, доводів і міркувань інших осіб), суд першої інстанції дійшов передчасних висновків про те, що подана сторонами мирова угода не порушує права чи охоронювані законом інтереси інших осіб.

Суд апеляційної інстанції: прийняв постанову, якою: скасував ухвалу суду першої інстанції від 14.11.2019 про затвердження мирової угоди як таку, що постановлена передчасно, з неповним з'ясуванням всіх обставин, що мають значення для справи; справу передав на розгляд до господарського суду Київської області зі стадії розгляду заяви ТОВ "Правнича консалтингова група" та ДП "Укрспирт" про укладення мирової угоди від 31.10.2019.

Постанова ВС від 18 серпня 2020 року у справі № 911/21111/15

Верховний
Суд

Дякую за увагу!